

Sygn. akt I C 347/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 maja 2021 r.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Dorota Kordiak

Protokolant: st. sekr. sąd. Marlena Kasprzak

po rozpoznaniu w dniu 19 maja 2021 r. w Zielonej Górze

sprawy z powództwa Prokura Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą we W. przeciwko M. G.

o zapłatę

1. uchyla w całości nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 17 czerwca 2020 r. w sprawie o sygn. akt I Nc 105/20 ;
2. zasądza od pozwanej M. G. na rzecz powoda Prokura Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą we W. kwotę 83.400,00 zł (osiemdziesiąt trzy tysiące czterysta złotych) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie poczynając od dnia 4 czerwca 2020 roku do dnia zapłaty , zastrzegając pozwanej prawo do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności do nieruchomości położonej w miejscowości Ł., dla której Sąd Rejonowy w Żarach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o nr KW (...), na której ustanowione zostały na rzecz powoda hipoteki : umowna zwykła w wysokości 100.000 zł i umowna kaucyjna w wysokości 54.000 zł ,
3. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 6.460 zł tytułem zwrotu kosztów procesu , w tym kwotę 5417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego .

Sędzia Dorota Kordiak

Sygn. akt I C 347/20

UZASADNIENIE

Powód Prokura Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą we W. wytoczył powództwo przeciwko pozwanej M. G., w którym domagał się zasądzenia na swoją rzecz kwoty 83.400 zł z dalszymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty , z ograniczeniem odpowiedzialności strony pozwanej do nieruchomości położonej w miejscowości Ł., dla której Sąd Rejonowy w Żarach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW nr (...), zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z kwotą 17 zł tytułem uiszczoną opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, z dalszymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty, rozpoznania sprawy w postępowaniu nakazowym, a w przypadku stwierdzenia braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym.

Uzasadniając swoje stanowisko powód wskazał, że pozwana M. G. jest kredytobiorcą oraz właścicielem obciążonej hipotecznie nieruchomości. Na dzień sporządzenia pozwu całkowite zadłużenie pozwanej stanowi kwota 265.555,62 zł, jednak strona powodowa dochodzi pozwem jedynie kwoty 83.400 zł, na którą składa się należność główna

tj. część pozostałego do spłaty kapitału kredytu. Powód podkreślił, że swoje roszczenie wywodzi z art. 65 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, powołując się na odpowiedzialność rzeczową, bowiem całość dochodzonego roszczenia mieści się w kwocie hipoteki umownej zwykłej.

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 17.06.2020 r. w sprawie o sygn. akt I Nc 105/20 (k. 70) referendarz sądowy przy Sądzie Okręgowym w Zielonej Górze nakazał pozwanej M. G. aby zapłaciła stronie powodowej Prokura Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą we W. kwotę 83.400 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 4 czerwca 2020 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 4.660 zł tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się nakazu do dnia zapłaty, w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia nakazu albo aby wniosła w tym terminie do tutejszego Sądu zarzuty.

Postanowieniem z dnia 14 lipca 2020 r. w sprawie o sygn. akt I Nc 105/20 (k. 87) referendarz sądowy przy Sądzie Okręgowym w Zielonej Górze sprostował oczywistą omyłkę w wydanym przez Referendarza sądowego w Sądzie Okręgowym w Zielonej Górze I Wydział Cywilny w dniu 17 czerwca 2020 r. nakazie zapłaty o sygn. akt I Nc 105/20 w postępowaniu nakazowym, w ten sposób, że po słowach „do dnia zapłaty” dopisał słowa - „, z prawem powoływania się przez pozwaną na ograniczenie odpowiedzialności w postępowaniu egzekucyjnym do nieruchomości położonej w miejscowości Ł., dla której Sąd Rejonowy w Żarach V Wydział Ksiąg Wieczystych, prowadzi księgę wieczystą nr (...) w zakresie ustanowionej hipoteki zwykłej w kwocie 100.000 zł i hipoteki umownej kaucyjnej do kwoty 54.000 zł”.

W przepisany terminie pozwana wniosła zarzuty od nakazu zapłaty (k. 75-78) zaskarżając go w całości i wnosząc o : uchylenie nakazu zapłaty i oddalenie powództwa w całości, wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty do czasu rozstrzygnięcia sprawy, zasądzenie od powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego wg norm przepisanych.

Pozwana zarzuciła ww. nakazowi zapłaty: wyjście ponad żądanie pozwu - art. 321 § 3 k.p.c., nieważność postępowania - res iudicata - art. 379 § 3 k.p.c. , brak udowodnienia wysokości roszczenia, brak prawidłowego udokumentowania legitymacji procesowej oraz przedawnienie roszczenia. W ocenie pozwanej przedmiotowe postępowanie prowadzi do ponownego zasądzenia należności objętej wskazanym bankowym tytułem wykonawczym i może być egzekwowane również z nieruchomości pozwanej. Zdaniem pozwanej sprawa została już prawomocnie osądzona i zachodzi w związku z tym nieważność postępowania tj. art. 379 § 4 k.p.c. Powód w ocenie pozwanej nie udowodnił wysokości dochodzonego roszczenia, bowiem powołał się tylko i wyłącznie na umowę kredytu, jej wypowiedzenie, a także na wpisy w księdze wieczystej nie wykazując jednak dokumentów wskazujących wysokość długu pozwanej, np. dokładnego harmonogramu spłat kredytu, bowiem tak z pozwu, jak i z dołączonych do niego dokumentów w żadnym zakresie nie wynika, z czego wynika dochodzona pozwem kwota. Powód nie przedstawił również wezwania do zapłaty brakujących kwot kredytu, których nie zapłaciła pozwana oraz jaką kwotę wpłaciła pozwana na rzecz (...) S.A. Zdaniem pozwanej powód winien wykazać najpierw wysokość zadłużenia poprzez np. wyciągi z konta bankowego pozwanej, wpłaty dokonane w postępowaniu bankowym, a następnie w postępowaniach egzekucyjnych, a także czy po egzekucji pozwana nie dokonywała dobrowolnych wpłat. Ponadto w ocenie pozwanej, z przedstawionych przez powoda dokumentów nie wynika, aby dokonano cesji wierzytelności zgodnie z przepisami prawa. Strona powodowa nie przedstawiła żadnych dowodów na potwierdzenie dokonania przedmiotowej wpłaty za dokonany przelew, nie można zatem domniemywać, że nastąpił jakikolwiek przelew dochodzonej wierzytelności. Dodatkowo drobny druk załącznika oraz brak umowy nie pozwala na stwierdzenie, czy powód posiada legitymację bierną do występowania w procesie. Ponadto zdaniem pozwanej przedmiotowe roszczenie uległo przedawnieniu już w dacie dokonania cesji wierzytelności.

Postanowieniem z dnia 16 listopada 2020 r. (k. 122) Sąd oddalił wniosek pozwanej o wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty z dnia 17 czerwca 2020 r.

Na dalszym etapie postępowania strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska w sprawie. Strona pozwana zarzucała ponadto nieczytelność dokumentów załączonych do pozwu przez powoda (k. 168).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny :

W dniu 19 kwietnia 2007 r. M. G. zawarła z Bankiem (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w K. umowę kredytu hipotecznego nr (...) - (...), na podstawie której bank oddał do dyspozycji pozwanej środki pieniężne w ustalonej umową wysokości (100.000 zł), natomiast strona pozwana zobowiązała się do zwrotu tej kwoty wraz z odsetkami w ustalonych terminach spłaty.

Strony umowy postanowiły, że zabezpieczeniem spłaty udzielonego kredytu wraz z odsetkami i innymi należnościami wynikającymi z treści umowy będzie hipoteka umowna zwykła w kwocie 100.000 zł oraz hipoteka umowna kaucyjna do kwoty 54.000 zł na nieruchomości położonej w miejscowości Ł., dla której Sąd Rejonowy w Żarach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW nr (...).

Dowód:

- umowa kredytu hipotecznego nr (...) - (...) dnia 19.04.2007 r. k. 13-18,
- harmonogram wypłaty kredytu k. 19,
- załącznik nr 4 do umowy kredytu k. 20,
- załącznik nr 5 do umowy kredytu k. 21-22,
- oświadczenie o poddaniu się egzekucji k. 23,
- oświadczenie banku w zakresie terminu postawienia środków do dyspozycji k. 24,
- oświadczenie Banku (...) z 19.04.2007 r. k. 25,
- regulamin kredytowania osób fizycznych w Banku (...) k. 26-28,
- odpis zwykły księgi wieczystej (...) k. 31-32,
- historia spłat dokonanych przez pozwaną k. 133.

W związku z niewywiązywaniem się przez stronę pozwaną z przyjętych na siebie zobowiązań w szczególności nie uregulowania na rzecz banku płatności określonych w umowie bank wykorzystał przysługujące mu uprawnienie i wypowiedział pozwanej umowę kredytu pismem z dnia 26 lutego 2008 r. Oświadczenie o wypowiedzeniu zostało pozwanej doręczone dnia 29 lutego 2008 r.

Pozwana dokonała spłat kredytu w łącznej wysokości 5.637,61 zł , z czego 1039,13 zł zarachowano na poczet kapitału , 4.449,84 zł na poczet odsetek , 68,64 zł na poczet odsetek karnych , 80 zł na poczet innych opłat.

W dniu 23 września 2009 r. Bank (...) Spółka Akcyjna (następca prawny Banku (...) S.A. na podstawie art.531§1 k.s.h. w związku z podziałem Banku (...) SA w trybie art. 529§1 pkt 4 k.s.h. dokonany w dniu 29 listopada 2007 r.) wystawił bankowy tytuł egzekucyjny nr (...), w którym wskazał, że roszczenie banku wobec dłużniczki M. G. wynosi łącznie 137.719,56 zł i jest w całości wymagalne. Wysokość kapitału pozostałego do spłaty określono w ww. bankowym tytule egzekucyjnym na kwotę 98.960,87 zł (uwzględniając kwotę 1039,13 zł uiszczoną przez pozwaną) .

Postanowieniem z dnia 7 października 2009 r. Sąd Rejonowy w Żarach nadał ww. bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzulę wykonalności.

Postanowieniem z dnia 12 grudnia 2018 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Żarach umorzył postępowanie egzekucyjne na podstawie art. 825 k.p.c. i zwrócił oryginał tytułu wykonawczego wierzycielowi.

Dowód:

- historia spłat dokonanych przez pozwaną k. 133
- wypowiedzenie umowy wraz z potwierdzeniem odbioru k.29-30,
- bankowy tytuł egzekucyjny z dnia 23.09.2009 r. wraz z postanowieniem o nadaniu klauzuli wykonalności k. 33-35,
- postanowienie z dnia 12.12.2018 r. w przedmiocie umorzenia postępowania egzekucyjnego k. 37.

Dnia 14 grudnia 2018 r. r. Bank (...) SA zawarł z powodem umowę przelewu wierzytelności, cedując na jego rzecz całość praw i obowiązków wynikających z umowy zawartej przez pozwaną z wierzycielem pierwotnym.

Następnie powód wystąpił z wnioskiem o zmianę dotychczasowego wierzyciela hipotecznego w księdze wieczystej nr (...). Zgodnie z treścią jej aktualnego odpisu, wierzycielem z tytułu wierzytelności zabezpieczonej hipoteką umowną zwykłą w kwocie 100.000 zł oraz hipoteką umowną kaucyjną do kwoty 54.000 zł jest obecnie powód a właścicielką nieruchomości jest pozwana M. G. .

Dowód:

- odpis księgi wieczystej k. 31-32,
- umowa przelewu wierzytelności z 14.12.2018 r. z zał. k. 38-48, 49-61
- część załącznika nr 1 do umowy cesji z 14.12.2018 r. w zakresie wykazu wierzytelności przysługującej Bankowi (...) S.A. wobec M. G. k. 62- 65.

Pismem z dnia 23 kwietnia 2020 r. powód wezwał pozwaną do dobrowolnego spełnienia świadczenia lub do kontaktu w celu zawarcia ugody. Działania powoda okazały się bezskuteczne.

Dowód:

- pismo z dnia 23 kwietnia 2020 r. k. 66.

Sąd Okręgowy zważył , co następuje :

Powództwo okazało się zasadne.

W rozpoznawanej sprawie strona powodowa dochodziła od pozwanej M. G. należności wskazanej w pozwie , wywodząc swoje roszczenie z faktu obciążenia hipoteką nieruchomości stanowiącej własność pozwanej tytułem zabezpieczenia zawartej w dniu 19 kwietnia 2007 roku umowy kredytu .

Pozwana w zarzutach od wydanego w dniu 17 czerwca 2020 r. nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym kwestionowała fakt istnienia wierzytelności we wskazanej przez stronę powodową wysokości . Nadto podniosła zarzuty : braku legitymacji czynnej powoda , przedawnienia wierzytelności , res iudicata (art.379 pkt 3 k.p.c.) i wyjścia ponad żądanie pozwu (art. 321§1 k.p.c.).

Wskazać zatem należy w pierwszej kolejności ,że podstawę materialnoprawną żądania pozwu stanowi art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tj. Dz.U. z 2019 r. poz. 2204). Zgodnie z treścią powołanego przepisu, w celu zabezpieczenia oznaczonej wierzytelności wynikającej z określonego stosunku prawnego można nieruchomość obciążyć prawem, na mocy którego wierzyciel może dochodzić zaspokojenia z nieruchomości bez względu na to, czyją stała się własnością, i z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi właściciela nieruchomości (hipoteka).

Sens hipoteki polega na tym, aby w sytuacji nieuzyskania zaspokojenia od dłużnika osobistego, wierzyciel mógł uzyskać zaspokojenie od dłużnika rzeczowego - do wysokości hipoteki- pomimo tego, że żaden stosunek obligacyjny pomiędzy nimi nie istnieje. Jeżeli zatem zobowiązany osobiście nie wykonuje należnego świadczenia pieniężnego, wierzyciel może wszcząć egzekucję przeciwko dłużnikowi rzeczowemu, przedtem jednak musi uzyskać przeciwko niemu tytuł wykonawczy (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2004 r., IV CK 606/03, L.). Podobny pogląd przedstawił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 26 marca 1971 r. w sprawie III CRN 553/70 (OSNC 1971, nr 10, poz. 185), wskazując na konieczność uzyskania tytułu egzekucyjnego przeciwko właścicielowi nieruchomości obciążonej hipoteką kaucyjną celem wpisania na jej miejsce hipoteki przymusowej zwykłej i zaspokojenia się z nieruchomości do wysokości hipoteki.

Wierzyciel hipoteczny w celu przeprowadzenia egzekucji z nieruchomości, musi zatem wcześniej uzyskać tytuł wykonawczy, więc tylko roszczenie o zapłatę, skierowane przeciwko dłużnikowi hipotecznemu zapewnia realizację jego uprawnień, przewidzianych przez prawo.

W związku ze zmianą stanu prawnego mającą miejsce w okresie pomiędzy powstaniem hipotek obciążających nieruchomość pozwanej, a dochodzeniem przez wierzyciela hipotecznego zaspokojenia z obciążonej nieruchomości, powstała kwestia, które przepisy należy stosować do hipoteki ustanowionej przez pozwaną w celu zabezpieczenia wierzytelności kredytowej.

W myśl w art. 10 ust. 1 i 2 ustawy z 26 czerwca 2009 roku o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2009 r. Nr 131, poz. 375 - ustawa nowelizująca) do hipotek kaucyjnych powstałych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej, to jest do dnia 20 lutego 2011 roku stosuje się nowe przepisy ustawy o księgach wieczystych i hipotece w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą, a do hipotek zwykłych przepisy ustawy o księgach wieczystych i hipotece w dotychczasowym brzmieniu, z wyjątkiem art. 76 ust. 1 i 2 tej ustawy, które stosuje się w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą, co dotyczy też hipotek kaucyjnych zabezpieczających roszczenia związane z wierzytelnością hipoteczną, lecz nie objętych z mocy ustawy hipoteką zwykłą, powstałą przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Artykuł 10 ust. 2 zd. drugie ustawy nowelizującej nakazuje stosować reguły, które dotyczą hipoteki zwykłej, czyli przepisy ustawy o księgach wieczystych w dotychczasowym brzmieniu, także w odniesieniu do współwystępującej z nią hipoteki kaucyjnej, gdy zabezpiecza ona tylko roszczenie uboczne (tak uchwała Sądu Najwyższego Izba Cywilna z dnia 18 stycznia 2019 r. III CZP 66/18) .

W przedmiotowej sprawie poza sporem pozostaje, iż w księdze wieczystej KW nr (...) w jej dziale IV wpisano na rzecz powoda hipotekę umowną zwykłą w kwocie 100.000 zł na zabezpieczenie wierzytelności z tytułu kredytu i hipotekę umowną kaucyjną w wysokości 54.000 zł tytułem zabezpieczenia odsetek od udzielonego kredytu. Pozwana odpowiada więc za dług rzeczowo, zgodnie z cytowanym wyżej art. 65 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, jako właścicielka nieruchomości.

Odnosząc się w tym miejscu do zarzutu braku legitymacji czynnej powoda, stwierdzić należy, iż powód wywodził swoje roszczenie z zawartej w dniu 14 grudnia 2018 roku z Bankiem (...) SA z siedzibą w W. umowy przelewu wierzytelności. Umowa ta obejmowała również wierzytelność w stosunku do pozwanej wynikającą z umowy kredytu zawartej przez pozwaną w dniu 19 kwietnia 2007 r. z Bankiem (...) SA z siedzibą w K. – poprzednikiem prawnym zbywcy wierzytelności.

Zgodnie z art. 509 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Przelew wierzytelności (cesja) jest umową, na podstawie której dotychczasowy wierzyciel (cedent) przenosi wierzytelność ze swojego majątku do majątku osoby trzeciej (cesjonariusza). W wyniku przelewu w rozumieniu art. 509 k.c. przechodzi na nabywcę ogół uprawnień przysługujących dotychczasowemu wierzycielowi, który zostaje wyłączony ze stosunku zobowiązaniowego, jaki wiązał go z dłużnikiem. Innymi słowy, stosunek zobowiązaniowy nie ulega zmianie, natomiast zmienia się osoba uczestnicząca w nim po stronie wierzyciela. Wierzytelność, która ma stanowić przedmiot rozporządzenia, powinna być w dostateczny sposób oznaczona (indywidualizowana). Dotyczy to przede wszystkim wyraźnego określenia

stosunku zobowiązaniowego, którego elementem jest zbywana wierzytelność, a zatem oznaczania stron tego stosunku, świadczenia oraz przedmiotu świadczenia.

Niezrozumiały jest w ocenie Sądu zarzut kwestionowania legitymacji czynnej powoda na tej podstawie, że powód nie wykazał, iż cena za nabycie wierzytelności została uiszczona.

Cena nabycia wierzytelności oczywiście została wskazana w punkcie 2 umowy przelewu. Cena jest jedna i dotyczy wszystkich nabytych wierzytelności, w tym i wierzytelności nabytej w stosunku do pozwanej. Wierzytelności zostały wymienione w załączniku, który za zgodność z oryginałem został potwierdzony przez fachowego pełnomocnika. Powód świadomie „ukrył” wysokość ceny. W obrocie profesjonalnym czyni się to bardzo często w celu ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa. Uwadze pozwanej uszło, że do akt sprawy zostało załączone oświadczenie zbywcy wierzytelności z dnia 11 stycznia 2019 roku (za zgodność z oryginałem potwierdzone przez fachowego pełnomocnika), złożone w wykonaniu obowiązku określonego w punkcie 3.1 lit d umowy przelewu wierzytelności, z którego wynika jednoznacznie, że cena nabycia wierzytelności została uiszczona w dniu 28 grudnia 2018 r. (k. 60v-61). Poza tym nie jest warunkiem - w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego - umowy przelewu wierzytelności zapłata ceny w wykonaniu tej umowy. Do wykonania bądź niewykonania zobowiązań z umów wzajemnych mają zastosowanie przepisy art. 487 - 497 k.c., a nie art. 89 k.c.

Poddając dalszej ocenie skuteczność dokonanego przez stronę pozwaną zarzutu braku prawidłowego udokumentowania legitymacji procesowej strony powodowej wskazać należy, że nie mógł on odnieść zamierzonego skutku.

Skuteczne jest zbycie wierzytelności, która w umowie przelewu wprawdzie nie została dokładnie oznaczona (zindywidualizowana), ale jest oznaczalna, gdyż można ją określić za pomocą analizy treści stosunku zobowiązaniowego, z którego wynika (tak m.in. wyrok Sądu Najwyższego Izba Cywilna z dnia 5 listopada 1999 r. III CKN 423/98, L.). Przy zawieraniu umowy sprzedaży wierzytelności nie ma zatem konieczności tworzenia wykazu wierzytelności, obejmującego wszystkie dane konkretyzujące poszczególne wierzytelności.

Strona powodowa jako załącznik do pozwu przedłożyła poświadczony za zgodność z oryginałem przez występującego w sprawie radcę prawnego odpis umowy sprzedaży wierzytelności wraz z wyciągiem z wykazu wierzytelności (vide - umowa przelewu wierzytelności z 14 grudnia 2018 r. k. 13-48, część załącznika nr 1 do umowy cesji z 14 grudnia 2018 r. w zakresie wykazu wierzytelności przysługującej Bankowi (...) S.A. wobec M. G. k. 62v-63). Z treści przedłożonych dokumentów wynika w sposób niewątpliwy, że umową sprzedaży wierzytelności z dnia 14 grudnia 2018 r. objęta była wierzytelność pieniężna przysługująca zbywcy względem strony pozwanej z tytułu kredytu hipotecznego nr (...) - (...) z dnia 19 kwietnia 2007 r.

Zaznaczyć w tym miejscu trzeba, że w orzecznictwie i doktrynie utrwalony jest pogląd, że dokumentem prywatnym jest także odpis dokumentu stanowiący dowód istnienia oryginału. Podlega on ocenie jako dokument prywatny mający stanowić źródło wiadomości o istnieniu oryginalnego dokumentu oraz jako dokument prywatny mający stanowić źródło wiadomości o dochodzonym przez powoda roszczeniu. Wbrew zarzutowi pozwanej, powód nie przedłożył „wybrakowanych” odpisów dokumentów, które przez to miałyby tracić walor odpisu. Ukryte fragmenty dokumentów obejmują dane objęte tajemnicą handlową przedsiębiorstwa, a sama forma dokumentów pozwala na zapoznanie się z warunkami zawartej umowy sprzedaży wierzytelności oraz danymi identyfikującymi dochodzoną w tym sporze wierzytelność. Treść umowy przelewu, choć przedłożona w małej czcionce, jest w pełni czytelna, jak również jej załączniki w postaci oświadczenia o zapłacie ceny nabycia czy wykazu konkretnej wierzytelności dłużniczki z podstawowymi danymi umożliwiające jej identyfikację. I tak z wyciągu z listy wierzytelności tj. załącznika nr 1, wynika, że przedmiotowa wierzytelność była przedmiotem umowy cesji. Wskazany wyciąg wierzytelności (k. 62v-65) zawiera konkretne dane wierzytelności m.in. unikalny numer umowy w systemie banku (...), oznaczenie rachunku - R.. Hipoteki, datę zawarcia umowy - 2007-04-20, datę wymagalności - 2008-04-10, produkt - kredyty, całkowitą kwotę wierzytelności - 268.798,71 zł, kwotę kapitału - 98.960,87 zł, kwotę odsetek - 166.594,75 zł, kwotę niespłaconych opłat i prowizji - 0,00; numer KW - (...), nazwisko i PESEL dłużnika głównego kredytobiorcy - M. G. (...).

Dodać także należy ,że z treści art. 3 ustawy o księgach wieczystych i hipotece wpływa domniemanie, że wpisana hipoteka jako prawo jawne z księgi wieczystej jest zgodne z rzeczywistym stanem prawnym. Dlatego też dla realizacji odpowiedzialności dłużnika rzeczowego wystarczającą legitymacją wierzyciela jest sam wpis hipoteki, bez potrzeby wykazania rzeczywistego istnienia zabezpieczonej wierzytelności (A. S. „Akcesoryjność hipoteki” Państwo i Prawo (...), poz. 16). Domniemanie, o którym mowa w tym przepisie, stanowi klasyczne wzruszalne domniemanie prawne, które zgodnie z 234 k.p.c. może być obalone, ilekroć ustawa tego nie wyłącza (tak też wyrok Sądu Najwyższego Izba Cywilna z dnia 10 września 2020 r. I CSK 680/18) . W toku przedmiotowej sprawy pozwana tego domniemania nie wzruszyła.

W tych okolicznościach stwierdzić należy ,że strona powodowa skutecznie nabyła wierzytelność od Banku (...) S.A.

Odnosząc się z kolei do zarzutu przedawnienia roszczenia , wskazać należy , iż okazał się on chybiony wobec okoliczności , że pozwana jest jednocześnie dłużnikiem rzeczowym .

Niewątpliwie, zgodnie z art. 118 k.c., termin przedawnienia roszczenia banku wobec kredytobiorcy, jako związanego z prowadzoną działalnością gospodarczą, wynosi 3 lata. Ten termin ma zastosowanie również w stosunku do powoda, jako następcy prawnego kredytodawcy pod tytułem szczególnym. Umowa kredytu została pozwanej wypowiedziana pismem z dnia 26 lutego 2008 roku. W dniu 23 września 2009 roku zbywający bank wystawił przeciwko pozwanej bankowy tytuł egzekucyjny, który w dniu 7 października 2009 roku opatrzony został klauzulą wykonalności. Na podstawie tego dokumentu zbywca wierzytelności wszczął postępowanie egzekucyjne, które zakończone zostało w 2018 roku.

Wyrokiem z 14 kwietnia 2015 roku Trybunał Konstytucyjny w sprawie P 45/12 orzekł, że przepisy dotyczące bankowych tytułów egzekucyjnych są niezgodne z określoną w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP zasadą równego traktowania i to w trzech aspektach: w relacji między bankiem a jego klientem, w relacjach między bankami jako wierzycielami a pozostałymi podmiotami będącymi wierzycielami, w relacjach między dłużnikami banków i dłużnikami innych podmiotów. Jednocześnie Trybunał Konstytucyjny odroczył utratę mocy obowiązującej tych przepisów do 1 sierpnia 2016 roku. Klauzula odraczająca powoduje, iż orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego zawierające tę klauzulę ma charakter prospektywny (działa na przyszłość). To oznacza, że bankowe tytuły egzekucyjne wystawione i zaopatrzone w klauzulę wykonalności przed datą utraty mocy obowiązującej przez zakwestionowane przez Trybunał Konstytucyjny przepisy stanowiły i stanowią nadal podstawę egzekucji.

Przyjmowało się, że choć samo wystawienie bankowego tytułu egzekucyjnego nie przerywało biegu przedawnienia, to już taki skutek wywoływało wniesienie do sądu wniosku o nadanie takiemu tytułowi klauzuli wykonalności. Bieg przedawnienia przerywało również wniesienie wniosku egzekucyjnego na podstawie tego tytułu.

Jednakże , z uwagi na wyjątkowy charakter bankowych tytułów egzekucyjnych , nabywca wierzytelności niebędący bankiem (czyli powód) nie może powoływać się na przerwę biegu przedawnienia roszczenia spowodowaną złożeniem wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu oraz spowodowaną wszczęciem postępowania egzekucyjnego na podstawie takiego tytułu. Termin przedawnienia nie został zatem przerwany na skutek czynności podjętych przez zbywcę wierzytelności.

Skoro zatem wierzytelność banku stała się wymagalna w dniu 29 marca 2008 r. (dzień następny po upływie 30 dni od dnia doręczenia pozwanej oświadczenia o wypowiedzeniu umowy) roszczenie powoda przedawniło się z dniem 30 marca 2011 r., a zatem przed wniesieniem pozwu, co nastąpiło w dniu 4 czerwca 2020 r.

Wskazać jednak należy ,że zgodnie z treścią art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie narusza uprawnienia wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia z nieruchomości obciążonej. Przepisu tego nie stosuje się do roszczeń o świadczenia uboczne. Oznacza to, że przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką pociąga za sobą skutki jedynie w sferze obligacyjnej. Nie pozbawia natomiast wierzyciela hipotecznego uprawnienia do uzyskania zaspokojenia z nieruchomości, co powoduje, że właścicielowi nieruchomości obciążonej nie przysługuje zarzut przedawnienia, i to nie zależnie od tego czy

jest dłużnikiem osobistym czy rzeczowym. Z treści tego przepisu wynika jednak, że wyrażona w nim reguła nie dotyczy roszczeń o świadczenia uboczne. Dyspozycja art. 77 zd. 2 ustawy o księgach wieczystych i hipotece dotyczy zarówno odsetek kapitałowych, jak i odsetek za opóźnienie. Przepis ten nie czyni bowiem pomiędzy tymi odsetkami jakichkolwiek różnic, jak również nie wskazuje, że odnosi się tylko do odsetek za opóźnienie (tak też Ł. Przyborowski, w: J. Pisuliński (red.), Ustawa o księgach wieczystych i hipotece, s. 889).

Powołany przepis art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece jest wyjątkiem od przepisów kodeksu cywilnego, między innymi art. 117 k.c., które odmiennie regulują skutki przedawnienia roszczeń. Zgodnie z art. 117 § 2 zd. 1 k.c. dłużnik osobisty może, po upływie terminu przedawnienia, uchylić się od zaspokojenia roszczeń, chyba że zrzeknie się korzystania z zarzutu przedawnienia. Natomiast hipoteka chroni wierzyciela przed negatywnymi skutkami przedawnienia wierzytelności zabezpieczonej hipoteką. W wypadku, gdy dłużnikiem hipotecznym jest osoba niebędąca dłużnikiem osobistym, jego odpowiedzialność, po przedawnieniu roszczeń dłużnika osobistego, stanie się odpowiedzialnością wyłączną. Wierzyciel hipoteczny może bowiem żądać zapłaty przedawnionej wierzytelności jedynie od niego, jednakże tylko do wysokości sumy hipoteki. Natomiast nie może dochodzić nawet od dłużnika hipotecznego nadwyżki ponad tę sumę.

Zgodnie z art. 79 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, w razie przelewu wierzytelności hipotecznej na nabywcę przechodzi także hipoteka, chyba że ustawa stanowi inaczej. Do przelewu wierzytelności hipotecznej niezbędny jest wpis w księdze wieczystej. Hipoteka nie może być przeniesiona bez wierzytelności, którą zabezpiecza (ust. 2). Nadto, ewentualne przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie narusza uprawnień wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia z nieruchomości obciążonej. Przepisu tego nie stosuje się do roszczeń o świadczenia uboczne (art. 77 cyt. ustawy).

W badanej sprawie ustanowiona na rzecz powoda hipoteka kaucyjna nie miała charakteru samodzielnego, gdyż współwystępowała z hipoteką zwykłą i zabezpieczała jedynie roszczenia uboczne nieobjęte z mocy ustawy hipoteką zwykłą. Tym samym do powyższej hipoteki, podobnie jak do hipoteki zwykłej należy stosować przepisy ustawy o księgach wieczystych i hipotece w brzmieniu obowiązującym do dnia 20 lutego 2011 roku. Dodać zatem w tym miejscu należy, że na mocy art. 104 ustawy o księgach wieczystych i hipotece w brzmieniu obowiązującym do dnia 19 lutego 2009 r. hipoteka kaucyjna zabezpieczała odsetki oraz koszty postępowania mieszczące się w jej sumie, które nie mogły być zabezpieczone przez ustanowienie hipoteki zwykłej.

Skoro pozwana odpowiada za dochodzoną wierzytelność jako dłużnik rzeczowy, to z uwagi na art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece w brzmieniu obowiązującym do dnia 19 lutego 2009 r. nie może skutecznie bronić się zarzutem przedawnienia.

Pozwana kwestionowała także wysokość dochodzonej pozewem należności.

Wniosek pozwanej, aby zwrócić się do zbywcy wierzytelności o przedstawienie stosownych dokumentów w tym zakresie uznać należy za zupełnie chybiony. Na przeszkodzie stoi tu tajemnica bankowa, bowiem sprawa o roszczenie z tytułu niespłaconego kredytu nie należy do kategorii spraw wymienionych w art. 105 ustęp 1 punkt 2d i punkt 2da ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe, w których to bank ma obowiązek udzielania informacji objętych tajemnicą bankową na żądanie sądu w postępowaniu cywilnym. Pozwana, jako strona umowy kredytowej, we własnym zakresie mogła zwrócić się do zbywcy wierzytelności o przekazanie stosownych dokumentów, czego jednak nie uczyniła.

W ocenie Sądu przedłożone przez powoda dokumenty były wystarczające do uznania wysokości dochodzonego roszczenia. Odnosząc się do powołanego zarzutu należy przywołać wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 8 lutego 2018 roku, V ACa 1072/17, który Sąd rozpoznający sprawę w pełni podziela, a stanowiący iż: „Stosownie do art. 69 ust 1 ustawy z 1997 r. - Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od

udzielonego kredytu. Tym samym strona dochodząca zwrotu udzielonego kredytu wraz z odsetkami ma obowiązek udowodnienia, że doszło do zawarcia umowy kredytu i że zostało wykonane zobowiązanie oddania do dyspozycji kredytobiorcy umówionej kwoty środków pieniężnych." W ramach niniejszego procesu powód przedstawił dokumenty potwierdzające zawarcie umowy oraz oddanie do dyspozycji kredytobiorcy kwoty kredytu. Powód w przedłożonych do akt dokumentach w sposób szczegółowy przedstawił też, w jaki sposób wyliczył zadłużenie (vide – umowa kredytu hipotecznego nr (...) - (...) dnia 19.04.2007 r. k. 13-18, harmonogram wypłaty kredytu k. 19, oświadczenie banku w zakresie terminu postawienia środków do dyspozycji k. 24, oświadczenie Banku (...) z 19.04.2007 r. k. 25, historia spłat dokonanych przez pozwaną k. 133). Przedstawiona przez powoda historia spłat kredytu obrazuje zarówno kwotę uruchomienia kredytu, jak również wysokość wpłat poczynionych przez pozwaną na poczet zadłużenia. Pozwana dokonała spłat kredytu w łącznej wysokości 5.637,61 zł, z czego kwota 1039,13 zł została zaliczona na poczet kapitału kredytu, kwota 4.449,84 zł na poczet odsetek, kwota 68,64 zł na poczet odsetek karnych, a kwota 80 zł tytułem innych opłat.

Pozwana wskazywała nadto, że przedmiotowe postępowanie prowadzi do ponownego zasądzenia należności objętej bankowym tytułem wykonawczym nr (...).

Podkreślenia zatem wymaga, że zgodnie z art. 366 k.p.c. wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko, co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami. W doktrynie i orzecznictwie wskazuje się więc, że w procesie z powagi rzeczy osądzonej korzystają tylko rozstrzygnięcia merytoryczne zawarte w wyrokach oraz nakazach zapłaty (tak m.in. P. Telenga w: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz pod red. A. Jakubeckiego, opubl. w prog. elektron. Lex). Co jednak istotne z punktu widzenia przedmiotowej sprawy w orzecznictwie akcentuje się również się, że bankowy tytuł wykonawczy (bankowy tytuł egzekucyjny zaopatrzone w klauzulę wykonalności) nie stwarza stanu powagi rzeczy osądzonej w rozumieniu art. 366 k.p.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30.07.2003 r. II CKN 363/01, opubl. w Lex nr 82280). Zaznaczenia wymaga, że w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2004 r., III CZP 9/94 oraz na wyroku z dnia 21 września 2005 r., V CK 152/05, Sąd Najwyższy przyjął, że w omawianym zakresie, a więc w przypadkach nadawania klauzuli wykonalności bankowym tytułom egzekucyjnym na rzecz podmiotu trzeciego, tj. nabywcy wierzytelności bankowej, przepisy Prawa Bankowego, a dokładniej art. 96 i 97 tej ustawy, ze względu na swój charakter stanowią *leges speciales* w stosunku do art. 788 § 1 k.p.c. W związku z tym należy uznać, że na podstawie wystawionego bankowego tytułu egzekucyjnego, zaopatrzonego w sądową klauzulę wykonalności, może być prowadzona egzekucja wierzytelności bankowej, ale tylko i wyłącznie na rzecz banku, a nie na rzecz innej osoby (por. uchwała z dnia 18 kwietnia 1996 r., III CZP 194/95, OSNC 1996, nr 7-8, poz. 101, uchwała z dnia 2 kwietnia 2004 r., III CZP 9/04, OSNC 2005, Nr 6, poz. 98). Podkreślić należy bowiem, że prawo wystawiania bankowych tytułów egzekucyjnych stanowi przywilej banków, polegający na ułatwieniu dochodzenia wierzytelności wynikających z czynności bankowych. Takiego przywileju ustawodawca nie nadał funduszom sekurytyzacyjnym, którym jest strona powodowa, które są z reguły nabywcami wierzytelności banków. Nabycie wierzytelności banku nie uprawnia ich zatem do wystawienia własnego tytułu egzekucyjnego, jak też nie mogą one na swoją rzecz, powołując się na nabycie wierzytelności objętej tytułem wykonawczym wydanym na rzecz banku, uzyskać klauzuli wykonalności dla dochodzonego roszczenia. W konsekwencji, fundusz sekurytyzacyjny, będący nabywcą wierzytelności banku, musi dochodzić tej wierzytelności przed sądem (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2009 r., III CZP 65/09, OSNC 2010, Nr 4, poz. 51).

Roszczenie powoda zasługiwało zatem na uwzględnienie w całości tj. w zakresie roszczenia o należność główną z tytułu kapitału kredytu wynoszącą kwotę 83.400 zł jako mieszczącą się w ramach sumy hipoteki umownej zwykłej zabezpieczającej tę wierzytelność. W myśl cyt. wyżej uchwały Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2019 roku, III CZP 66/18 - dłużnik odpowiadający rzeczowo, który mimo wezwania nie płaci długu zabezpieczonego hipoteką, popada w opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego. Powyższe czyni zasadnym żądanie odsetek ustawowych za opóźnienie od należności głównej od dnia wniesienia pozwu tj. od dnia 4 czerwca 2020 r. w trybie art. 481§1 i 2 k.c.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy na zasadzie art. 493 §4 k.p.c. uchylił w całości nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym z dnia 17 czerwca 2020 r. w sprawie I Nc 105/20 i zasądził od pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 83.400,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie poczynając od dnia 4 czerwca 2020 roku

do dnia zapłaty , zastrzegając pozwanej prawo do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności do nieruchomości położonej w miejscowości Ł., dla której Sąd Rejonowy w Żarach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o nr KW (...), na której ustanowione zostały na rzecz powoda hipoteki : umowna zwykła w wysokości 100.000 zł i umowna kaucyjna w wysokości 54.000 zł .

Zastosowanie w sprawie znalazła instytucja określona w art. 319 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem , jeżeli pozwany ponosi odpowiedzialność z określonych przedmiotów majątkowych albo do wysokości ich wartości, sąd może, nie wymieniając tych przedmiotów ani ich wartości, uwzględnić powództwo zastrzegając pozwanemu prawo do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności. Zawarte w tym przepisie określenie „sąd może” nie oznacza dowolności sądu w tym zakresie. Wynikająca z przepisu obligatoryjność zamieszczenia w wyroku zastrzeżenia, że pozwanemu przysługuje prawo do powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności, jest uzasadniona obowiązującą z mocy art. 837 k.p.c. zasadą ograniczenia egzekucji, według której dłużnik może powoływać się na ograniczenie odpowiedzialności tylko wówczas, gdy ograniczenie to zostało zastrzeżone w tytule wykonawczym.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd oparł o przedłożone do akt dokumenty, których prawdziwość nie budziła wątpliwości Sądu. Sąd nie znalazł przy tym żadnych okoliczności, które podważałyby wiarygodność ww. dokumentów, a tym samym nadał im mocą dowodową w pełnym zakresie.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c., który stanowi, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). W związku z tym, że pozwana przegrała proces, to ją obciążają koszty tego procesu w łącznej wysokości 6.460 zł .Na koszty powoda składała się bowiem opłata od pozwu w wysokości 1.043 zł , wynagrodzenie radcy prawnego w kwocie 5.400 zł (zgodnie z § 2 pkt 6 w zw. z § 3 ust 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych), a także opłata skarbową od pełnomocnictwa procesowego w kwocie 17 zł.